

Statsråd Rigmor Aasrud

Kirkemøtet 2013 – Kristiansand 11. april 2013

Kjære medlemmer av Kirkemøtet,

”*Gud er tilbake*” er tittelen på ei bok som kom ut i vinter. Flere rikspolitikere har gitt sine bidrag til boka. Den er et uttrykk for at religion og trostilhørighet fortsatt spiller en viktig rolle i samfunnet. Kanskje kan vi takke innvandringen for at oppmerksomheten om dette er økende.

Dette er et viktig bakteppe for den dagsorden dere har foran dere. Den er fylt med ulike kirkeordningsspørsmål. Spørsmålene er ikke på dagsorden fordi Gud er på retur i dagens samfunn. Men fordi vi ønsker en kirkeordning som står seg godt i Norge i det 21. århundre.

Når kirkens øverste representative organ samles, er det helt naturlig at viktige saker om struktur, organisasjon og regler behandles. Slik må det være. Og samtidig er det viktig å holde fast på hva alt dette skal tjene til. Hva er visjonen? Hvordan forstår Den norske kirke seg selv som majoritetskirke i et flerkulturelt og multireligiøst samfunn? Hva betyr det at ”*Gud er tilbake*”?

KIRKEFORLIKETS REFORM GJENNOMFØRT

Dere er nå samlet til det siste kirkemøtet i kirkeforlikets tid.

Jeg vil gjerne bruke denne anledningen til å takke for et godt samarbeid om den viktige og framtidsrettede forfatningsreformen som nå er i ferd med å slutføres.

Uten dette samarbeidet ville det ikke vært mulig å komme hit vi er i dag. Jeg er spesielt glad for at gode prosesser har ført fram til stor grad av konsensus om hovedretningen videre.

Kirkeforliket fra 2008 bygget på en felles politisk vilje til å beholde Den norske kirke som en åpen, landsdekkende og demokratisk oppbygd kirke.

21. mai i fjor gjorde Stortinget endringer i 7 grunnlovparagrafer som berører Den norske kirke. Samtidig ble kirkeloven endret på noen få, men viktige punkter. Kirkelige organer tilsetter nå biskoper og proster. Staten trakk seg noe tilbake fra den sentrale kirkeledelsen da kirkelig statsråd og Kongen som kirkestyre ble avvirket. Tidligere var også gravferdsloven og -forskriften endret, slik at minoritetenes behov kan ivaretas på en bedre måte.

Denne våren har Stortinget fått til behandling en sak om valgordning. Den innebærer at hovedelementene i demokratireformen lovfestes. Det er siste sak som gjenstår, før vi kan si at vi fra statens side har oppfylt kirkeforliket.

SKRITTVIS TILNÆRMING TIL NYE FORVALTNINGSREFORMER

Dette er et godt grunnlag for et endret forhold mellom stat og kirke. Når kirkeforlikets forfatningsreform er gjennomført, venter en forvaltningsreform om kirkens organisering, økonomistyring og ledelse.

Jeg har lenge snakket om en skrittvis tilnærming til disse spørsmålene. Det gjelder også for endringer i kirkens ordninger. Dette berører forhold som stikker dypt hos mange, også blant dem som ikke er veldig kirkelig aktive. Endringene kan ha langsiktige konsekvenser som det er vanskelig å overskue. Folk må ha trygghet for kontinuitet. Medlemmene skal ikke oppleve

at kirken blir tatt fra dem. Også i det fortsatte arbeidet med kirkens rammeverk og ordninger er det viktig å ha bred politisk og kirkelig oppslutning om forslag til endringer.

Helt fra 2008 har Kirkerådet lagt opp til at Kirkemøtet skulle vedta en ny kirkeordning som konsekvens av grunnlovsendringene. Erfaringene fra dette arbeidet har vist at dette ikke er enkelt. Det er kompliserte spørsmål som rokker ved mange strukturer folk kjenner seg hjemme i. Og det er vanskelig å overskue konsekvensene hvis svært mange ting skal utredes og besluttes samtidig. Det kan også føre til at mange agendaer og kryssende interesser gjør at motsetningene blir unødvendig store.

Vi har nettopp vært vitne til et nytt pavevalg. Og det kan av og til være fristende å tenke at løsningen ligger i å samle en gruppe mennesker og låse dem inne til de er blitt enige. Men i en demokratisk forankret kirke må vi legge til rette for bredere medvirkning og åpnere prosesser som grunnlag for ”den hvite røyken”. Det tar ofte lengre tid, men det er en vel anvendt tid.

Etter at grunnlovsendringene er gjort vil det nå være Kirkemøtet som må angi retning og ta initiativ for veien videre. Departementet vil svare på det og bidra med den kompetansen vi har, for å skape gode og ryddige prosesser.

DEPARTEMENTETS ARBEID MED KIRKEREFORMER

I tillegg til det arbeidet som dere nå gjør med å meisle ut veien videre, driver også departementet et kontinuerlig utviklingsarbeid for å gi kirkelige organer mer myndighet.

Vi foreslår endringer i budsjettssystemet i bispedømmene og økt myndighet til Kirkerådet i forvaltningen av tilskudd. Dette vil kanskje også gi noen utfordringer som gjelder myndighetsfordelingen mellom sekretariat, kirkeråd og kirkemøte.

Vi har tatt initiativ til en omlegging av prestenes etter- og videreutdanning. Prestenes arbeidsgiver må definere behovene på dette feltet tydeligere. Og feltet vil bli organisert mer i tråd med kirken og samfunnet for øvrig.

Prestenes boligordning er satt på dagsorden. Vi vil sende ut et høringsnotat om dette i løpet av våren. Spørsmålet er om vi kan foreta vesentlige endringer i tjenesteboligsystemet uten samtidig å ta stilling til boplikten.

Som et ledd i Kirkerådets og KAs videre arbeid med å utvikle en helhetlig kirkeorganisasjon er det viktig å ha arbeidsredskap som bidrar til helhet. Gode ikt-systemer er viktig for å sikre medlemsinformasjon og tilgjengelighet. Og det er viktig for å ha gode informasjonskanaler internt i hele den komplekse organisasjonen. En kompleksitet som er utfordrende når vi skal etablere bærekraftige finansieringsordninger.

Departementet har også tatt initiativ til å evaluere sider ved kirkelovsreformen av 1996. Det er behov for mer kunnskap om hva som er hovedutfordringene i den lokale kirkeorganiseringen. Organiseringen, ledelsen og virksomheten i det enkelte soknet er det aller viktigste. Det er i den lokale menigheten at folk møter sin kirke. Det er der kirken er kirke.

MÅLENE FOR KIRKEPOLITIKKEN: KIRKE FOR FOLK FLEST

I mine 3 1/2 år som kirkeminister har jeg deltatt i mange lokale aktiviteter og sett kirken utfolde seg som en del av lokalsamfunnet. Jeg har også hatt gleden av å besøke alle bispedømmekontorene. Jeg har fått mange gode opplevelser av at kirken er viktig for folk, og at kirken har et mangfold av dyktige ansatte, folkevalgte og frivillige. Det er bra, og det er helt nødvendig dersom folkekirken skal opprettholdes som en landsdekkende, åpen og demokratisk forankret kirke.

I påsken var det stor media-oppmerksomhet om en lesbisk prest som søker seg løst fra presterettighetene. Dette er ingen god omdømmesak for kirken. Jeg ser frem til at kirkemøtet kommer fram til en enhetlig holdning til spørsmål knyttet til homofili, slik at alle kan føle at det er rom for dem i Den norske kirke.

En av de store opplevelsene dette siste året var åpningen av Nordlyskatedralen i Alta. I et fylke som mistet nesten alt under krigen, er det fantastisk å oppleve hvordan et nytt kirkelig signalbygg også kan bekrefte og styrke lokal identitet og stolthet.

Sportsidiot som jeg er, har jeg også hatt stor glede av å besøke sjømannskirker under store idrettsarrangement i London og Val di Femme. Å se KRIK i aksjon er også alltid en stor glede og inspirasjon.

I februar deltok jeg i en interpellasjonsdebatt i Stortinget. Det var stortingsrepresentant Svein Harberg som hadde stilt spørsmål om hva som ligger i begrepet "folkekirke". Jeg oppfattet dette som en invitasjon til debatt om de overordnede målene for kirkepolitikken. Min konklusjon etter debatten er at det fortsatt er stor grad av felles politisk forståelse av dette.

Det er for det første en målsetting at kirkens virksomhet forblir landsdekkende. Kirken må være til stede i det enkelte lokalsamfunn med et gudstjenestetilbud. Kirkens medlemmer må ha mulighet til å få døpt sine barn, bli konfirmert, viet og gravlagt.

Som kirke for 77 % av landets befolkning er kirken en viktig kulturbærer. Den blir møtt med en særskilt forventning om å favne de mange. Den må gi rom for ulike teologiske ståsteder, og det må være plass for ulike grader av religiøst engasjement.

FORTSATT DEMOKRATIREFORM

Kirken må oppleves nær, relevant og tilgjengelig av sine medlemmer. Derfor må de få prege, ta ansvar for og treffe avgjørelser om sin kirke. Demokratireformen er et viktig uttrykk for de felles kirkepolitiske målsettingene.

Jeg forventer at kirken ikke avslutter demokratireformen med å behandle sak 4 (Endringene i kirkelovens bestemmelser om valg) og sak 10 (Kirkemøtets nærmere regler om valgene) på årets kirkemøte. Å utvikle det kirkelige demokratiet er et kontinuerlig arbeid. Spørsmål det måtte være uenighet om i kirken, må håndteres på en god og demokratisk måte i kirkens egne organer. Kirkens organer må ha tilstrekkelig legitimitet til å opptre på kirkens vegne. Alminnelige menneskers liv og livserfaringer må være med og prege kirkens virksomhet og væremåte. Derfor må demokratiet bygges nedenfra.

TROSOPPLÆRING MED INNHOLD

I tillegg er det helt avgjørende at vi lykkes med trosopplæringen. En velfungerende trosopplæring som når bredden av barn og ungdom, er en grunnmur i arbeidet med å opprettholde bred tilhørighet til kirken i tida framover. Trosopplæring er ikke først og fremst barne- og ungdomsarbeid. Trosopplæringen skal erstatte det vi har mistet gjennom kristendomsfaget i skolen. Derfor MÅ trosopplæringen ha et innhold som gir barn opplæring i kristen tro og liv. Det er fint med kor og lego-klubber og våkenetter i kirken, men uten kunnskap om kristendommen står hele vår kultur dårlig rustet. Derfor må vi hele tida spørre om kvaliteten, ledelsen og styringsmekanismene er gode nok. Er de organisatoriske enhetene robuste nok til å sikre kvalitet og kontinuitet i opplæringen? Er planer og rapporteringskrav presise og gode nok? Har trosopplærerne riktig og tilstrekkelig kompetanse?

Noen har ment at dette er spørsmål som jeg bør holde meg unna. Det er jeg uenig i. Dette må dere finne dere i. Jeg skal ikke mene noe om HVA som bør være det teologiske innholdet i

kirkens trosopplæring. Men AT det bør være et innhold, som gir faglig tyngde til reformen, må dere finne dere i at jeg sier. Ja, jeg krever faktisk dette som grunnlag for statlige bevilgninger.

MELLOM STÅLSETT OG ENGER - MAJORITETSKIRKENS ROLLE I DET NORSKE SAMFUNNET
Vi fikk i løpet av årets første måneder to ulike utredninger bestilt av Kulturdepartementet. Ståsett-utvalgets utredning ”*Det livssynsåpne samfunn*” kjenner dere, og dere har saken på dagsorden. ”*Kulturutredningen*”, som Anne Enger har ledet, tar på mange måter et helt annet utgangspunkt i forståelsen av kristendommen som bærende element for å forstå vår kultur. Det er spennende å få to så ulike innsteg presentert samtidig. De representerer ulike innfallsvinkler til tradisjon, historie og kultur. Og de snakker om det samme samfunnet: Norge anno 2013. Det sier mye om at det ikke bare er ett, entydig svar på hva som er likebehandling av tros- og livssynssamfunn i praktisk politikk. Også på dette feltet må det være mulig med en skrittvis tilnærming. Vi ønsker både å sikre minoritetenes rettigheter og samtidig sørge for at Den norske kirke fortsatt kan drive sin virksomhet som en majoritetskirke i det norske samfunnet.

FOLKEKIRKE?

Dersom det jeg nå har snakket om, er å være folkekirke, så er jeg for det!

Dersom de folka som tar ansvar for dette, kan kalles kirkefolk, så er jeg for det også!

Jeg er glad for alle signaler om at Den norske kirke ønsker å være en raus og inkluderende folkekirke. En kirke som bærer kristen tro og tradisjon med trygghet og glede. Og at den samtidig vil samarbeide med kristne trossamfunn, og være i dialog med andre tros-og livssynssamfunn.

Med dette som utgangspunkt og ledestjerne har jeg stor tro på at dere også vil lykkes med å finne veien videre i de ulike spørsmål som står på dagsorden for dagene framover.

Lykke til med årets kirkemøte!